

ÇAĞDAŞ SANAT EĞİTİMİNDE SANAT TARİHİ ÖĞRETİMİ

Öğr. Gör. Yusuf ÇETİN*

Sanat dallarını oluşturan biçimler dünyasının öğrenimi, aileden ve ilkokuldan başlar.

Yazı, düşünceyi somutlaştırır. Sanat biçimleri ise düşünceyi tüm ruhsal ve duygusal içerikleri ile sembolleştirir¹.

Sanat eğitiminde hedef, insanın algısal yeteneğini geliştirmek, düşüncelerini görsel biçimlere dönüştürmelerine yardım etmek ve sanat dilini öğretmek kültürler ve sanat eserleri arasındaki ilişkileri değerlendirmektir². Bu eğitimle sadece sanat yapan uygulayıcılar değil, sanattan zevk alan, sanatı çözümlenebilen bireyleri de yetiştirmek amaçlanır³. Küçük yaştan itibaren çocukları yaratıcı kılmada en uygun ve etkin yöntem, sanat eğitimidir. Bu açıdan sanat eğitimi, genel ve tümel eğitim-öğrenim içinde geniş, yaygın bir disiplinle yer alması gerekir⁴.

Çağdaş sanat eğitiminde Sanat Tarihinin rolü çok büyüktür. Günümüzde geçerli olan sanat eğitimindeki dört disiplin içerisinde Sanat tarihi; estetik, uygulamalı çalışmalar ve sanat eleştirisinin yanında, çok kültürlü ve kültürler arası eğitimin sunulmasında önemli bir yer tutar. Sanat Tarihi sayesinde öğrenci, sanatı bir seyahat ve dünyaya açılan bir pencere gibi görür. Kendi ulusal sanat formlarından başka öteki ulusların sanat formlarını da öğrenir. Bu da kültürler arası iletişim ve etkileşimi güçlendirir.

Sanat Tarihi öğretiminde 19. yüzyıldan beri uygulanan yöntem, sanat tarihini kronolojik, tematik ve kıyaslamalı olarak öğretme biçimidir⁵. Bu yaklaşım doğru olmakla birlikte, kronolojik, yani tarih sırasına göre öğretme, öğrencileri, istinâ tarih ve ayrıntıları ezberlemeye zorlar. Bu da pasif bir öğrenim şeklinin doğmasına neden olur. Bu nedenle kronolojik öğretimin yanında soruşturmaya dayalı bir yaklaşımla öğretimin yapılması daha verimli olacaktır. Özellikle ortaöğretimde öğrenme şekli soyuta yönelik olduğu için soruşturmaya dayalı bir yaklaşım, Sanat Tarihinin öğrenilmesinde daha etkili olur. Bunun yanında soru sorarak öğrenme, yönlendirici ve açık uçlu bir yöntem olduğundan kişiyi sanat tarihçileri gibi davranmaya yöneltir.

Çağdaş sanat eğitimcileri Sanat Tarihi öğretiminin bir disiplin ve sanatın tarihsel anlayış süreci olarak öğretilmesi gerektiğini vurgularlar. Bu nedenle Sanat Tarihi öğretmenleri belli bir kültürde ve belli bir zaman dilimi içinde oluşan sanat eserlerinin önemini öğrenciye aktarırken, Sanat Tarihi bilgisini bir disiplin ve tarihsel anlayış süreci olarak vermedirler⁶. Öğrencileri bir Sanat Tarihinin rolünü üslamcıca itmelidirler. Onları sanat eseri ile ilgili sorular sormaya, bu eserler ve onların kendilerine verdiği kültür hakkında nasıl bilgi edineceklerini öğrenmeye yönlendirmelidirler. Diğer kültürlerin sanatı hakkında bilgi edinirken kendi kültürel sanat formları ile kıyaslamalar yaparak karşıt-kültür incelemesi yapmalarını sağlamalıdır.

*Yusuf ÇETİN Ağrı Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Bölümü Öğretim Görevlisi.

¹ Sezer TANSUĞ; Sanatın Görsel Dili, İstanbul 1988, s.14.

² İnci SAN; Sanat ve Eğitim, Ankara 1985, s.17.

³ İnci SAN; "Çocuğun ve Gençin Sanat Eğitimi", Ulusal Kültür, Ankara 1979, s.163.

⁴ İnci SAN; Sanat ve Eğitim, s.10.

⁵ Olcay KIRIŞOĞLU-Mary STOKROCKI; Ortaöğretim Sanat Öğretimi, Ankara 1997, s.28.

⁶ Olcay KIRIŞOĞLU-Mary STOKROCKI; A.g.e., s.27.

Sanat Tarihi öğretiminde dikkat edilecek ikinci yol da, sanat eserlerini öyküleri ile birlikte tanıtmaktır. Öğrenciler, kimi sanat eserlerini merak ederler ve öğretmenler öğrencilerin bu ilgilerini dikkate alarak, bu eserleri öyküleri ile öğretmeye başlayabilirler. Sanat Tarihi öğretiminde etkili olan bir üçüncü yöntem ise belli kültür dönemlerinin simgesel ya da ikonografik anlamlarını öğrenciye öğretmektir⁷. Lise düzeyindeki öğrencilerin simgesel anlama evresine ulaşmış olmaları nedeniyle belirli konu, form, renk ve sembollerin anlamları daha kolaydır. Bu da sanat eserlerinin tanınmasında ve kavranmasında çok etkili bir yöntem olur.

Çağdaş Sanat Tarihi öğretiminde giderek büyüyen bir yöntem de müze eğitimidir. Bu gün müzeler eğitime yönelik bir işlevi de üstlenmişlerdir⁸. Müzelere belli dönemlerde yapılacak gezilerle öğrenciler derslerde gördükleri eserleri daha yakından tanıma fırsatını bulacaklardır. Müze gezilerinin yanısıra, okulun toplu etkinlikleri çerçevesinde düzenleyeceği çevre gezilerinin de Sanat Tarihi öğretiminde çok önemli etkisi olacaktır. Sanat Tarihi öğretmenlerinin rehberlik yapacağı bu gezilerde sit alanlar ve tarihi eserlerin daha yakından tanınması sağlanacaktır. Böylece öğrenci derslerde öğrendiği bilgileri daha iyi pekiştirecektir.

Sanat Tarihi öğretiminde uygulanacak bütün bu yöntemlerin yanı sıra okullarda dia-film gösterilerinin yapılacağı bir laboratuvarın bulunması da şarttır. Çünkü insanoğlu yaratılışı gereği, genellikle okuduklarına ve anlatılanlara değil, gördüğüne daha çok inanır. Görsel malzemeye dayalı bu yöntem Sanat Tarihi öğretimini daha etkin kılacaktır. Sanat Tarihi dersleri yapısı itibarıyla görsel malzemenin zorunlu kullanıldığı dersler olduğu için okullarda böyle bir laboratuvarın varlığı şarttır.

Günümüzde Sanat Tarihi öğretiminde karşılaşılan en önemli sorun, Sanat Tarihinin öğrenciyi sıkıcı ve tepkisiz bırakan öğretim biçimidir. Bu sorun öğretmenlerin sanat tarihi konusundaki yetersiz eğitimlerinden kaynaklanmaktadır. Ülkemizde son yıllarda öğretmen atamalarında branş öğretmeni olarak Sanat Tarihi mezunlarının atanmaması, liselerde bu dersleri farklı branştan öğretmenlerin vermesinin neden olmuştur. Bu durum dersin önemini ortadan kaldırdığı gibi amacına uygun öğretimi de yok etmektedir. Sanat Tarihi öğretiminde dersin yapısına uygun bir yöntem uygulanmadığı için ders kitaplarındaki kuru bilgileri ezberlemeye dayalı bir yöntem ortaya çıkmaktadır. Böylece, öğrenciler isimleri, tarihleri ve ayrıntıları ezberlemekle eğitim sürecini tamamlamaktadırlar.

Çağdaş eğitimin en önemli amaçlarından biri, öğrencilerin iyi karar verabilmelerini sağlamak için onlarda, eleştirel düşünmeyi geliştirmektir. Bu da ancak sanat eğitimi ile mümkün olabilir. Bu amaçla, 1994 ve 1997 yılları arasında "YÖK/ Dünya Bankası Millî Eğitim Geliştirme Projesi Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi İçin Hazırlanan Özel Öğretim Yöntemleri"nin, üniversitelerdeki Sanat Tarihi bölümlerinde ders olarak konulması gerekir. Ayrıca orta öğretimde Sanat Tarihi derslerinin bir an önce ön plana çıkarılması ve kendi amacına uygun bir yöntem çerçevesinde bu derslerin uzman öğretmenler tarafından verilmesi sağlanmalıdır.

Uygulanacak bu yöntemler sayesinde sanat eğitiminin çok önemli bir disiplini olan Sanat Tarihi dersleri gerçek amacına ulaşacaktır. Bu da öğrencide hem eleştirel düşüncüyü geliştirecek, hem de sanatı seven, sanat eserini koruyan bir neslin yetişmesini sağlayacaktır.

⁷ Olcay KIRIŞOĞLU-Mary STOKROCKİ; A.g.e., s.24.

⁸ Erdem YÜCEL; Türkiye'de Müzecilik, İstanbul 1999.